

Nedēļas komentārs

Atkal vai beidzot?

Skaidrīte Svikša

Skola – vārds, kas īpaši aktuāls maijā un augustā. Maijā tas iet rokrokā ar apstākļa vārdu ‘beidzot’, augustā – ar ‘atkal’. Vismaz vairumam skolēnu, tā tas bijis visos laikos. Taču lai vai kā – kopā ar mācību grāmatām, programām un reformu ietekmē mainījušies arī paši bērni un droši vien arī viņu izjūtas.

Lai bērniem, vecākiem un skolotājiem palīdzētu pārvarēt ar skolas gaitu atsākšanu saistītās grūtības, Bērnu aizsardzības centrs sācis akciju «Atpakaļ uz skolu!», aicinot zvanīt uz uzticības tālruna bezmaksas līniju – 116111. Domāju, ka tas pat vairāk noderētu vecākiem..., tikai nav laika uz to zvanīt! Turklāt šogad ne tikai skolās stāšies aizliegums lietot mobilo telefonu 1.–6. klasē, bet plānots pabeigt pāreju uz vienu mācību valodu un aptuveni 8000 4. un 7. klašu skolēnu bijušajās tā sauktajās «krievu skolās» sāks mācīties latviski. Arī 9. un 12. klašu eksāmenos plānotas izmaiņas. Tā ka vārds ‘skola’ apaug ar visdažādākajām emocijām un vārdiem... katram saviem. Taču izglītības jomā šonedēļ vispozitīvākā ziņa ir par izcilā latgalieša Jāņa Klīdzēja piemiņas stipendijas izveidi, ko studentiem no Rēzeknes novada un pilsētas puses nodibinājusī rakstnieka krustmeita Ilze Sīlis.

Kamēr vecāku un skolotāju prāti domā par 1. septembri, Latvija un pasaule turpina gan pārsteigt, gan skumdināt. Ja runājam par patīkamo, tad, bez šaubām, prieks, ka Latvijas Bankas kolekcijas monēta «Kāposts» konkursā «Gada monēta» atzīta par labāko sudraba monētu pasaulē (finālā bija 100 monētas no 38 valstīm). 27. augustā gada jubileju svinēja animācijas filma «Straume». Kamēr britu kompānija «Cudajet» radījusi reaktīvu mugursomu nīršanai, kas ļaujot burtiski lidot zem ūdens, latvieši radījuši vēl vienu partiju – «Austošā saule Latvijai». Vārdi izvēlēti pozitīvi, vai tādi būs arī darbi?! No pozitīvām ziņām jāmin arī «airBaltic» plāni no 2026. gada marta uzsākt tiešos lidojumus starp Rīgu un Kauņu (Lietuvā), veicot reisus piecas reizes nedēļā. Tiesa, uzņēmuma izpildedirektora amatā nupat iecelts Somijas pilsonis Erno Hildēns.

«Atpakaļceļa nebūs! Neredzi? Neapdzen!» – CSDD 27. augustā uzsāka satiksmes drošības kampaņu pret bīstamu apdzīšanu, jo tik tiešām traģisko negadījumu skaits ir ikdienas ziņu daļa. Tāda sajūta, ka tiešām cilvēki steidzas kļūt par raidījuma «Degpunktā» varoņiem un jaunā «Kapsētu likuma» objektiem... Ironiski, bet fakts.

Jā, vārds ‘atpakaļ’ nepiedien steidzīgajām mūsdienām... Tikai uz priekšu! Bet steigšimies lēnām, baudot saules mirkļus, ko mums septembra sākumā sola sinoptiķi, baudot katru dienu, kurā mums blakus mūsu bērni, vecāki, draugi... Baudot arī skolas laiku neskaitāmo iespēju laikmetā un ne tikai mācību gada beigas, bet arī tā sākumu sagaidot ar vārdu ‘beidzot’!■

Teju 90 % ziemas kviešu – lopbarības kvalitātē

Aptuveni 85–90 % no šobrīd visā Latvijā novāktajiem ziemas kviešiem ir lopbarības kvalitātē, aģentūrai LETA pastāstīja Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra (LLKC) Augkopības nodaļas konsultants Andris Skudra. Tomēr, ja slapjos graudus pirms nodošanas pārstrādei izzāvēs, tad pārtikas kvalitātes graudu īpatsvars varētu sasniegt aptuveni 40 %.

Lai gan daļai novākto ziemas kviešu proteīna un līpekļa saturs ir atbilstošs pārtikas kvalitātes prasībām, to zemā tilpummasa nenodrošina pārtikas graudu kvalitāti. Tāpat centrā prognozē, ka vidējā ziemas kviešu ražība Latvijā šogad ir 4,8 tonnas uz hektāru.

Savukārt vidējo ziemas rapšu ražību LLKC šogad prognozē 2,5 t/ha, ziemas rudzu – 4,4 t/ha, vasaras kviešu – 3,4 t/ha, vasaras miežu – 2,9 t/ha, auzu – 2,8 t/ha, griķu – 0,8 t/ha, vasaras rapšu – 1,2 t/ha un kartupeļu – 17 t/ha. Ilgstošās lietavas kultūraugu attīstību un ražas potenciālu ietekmēja visā Latvijā, aizkavējot arī ražas novākšanas darbus. Ziemāju ražu zemnieki šogad sāka vākt par divām nedēļām vēlāk nekā pērn, kad karstuma ietekmē graudi nogatavojās straujāk.

A. Skudra atzīmē, ka Latgalē ziemas kviešu platības novāktas tikai aptuveni 40–60 % apmērā. Ziemas rapša kulšanas darbi Latgalē paveikti par 50 līdz 60 %. Vietām ziemas rapsis ir izslīcis, un stublāju smecernieka bojājumi samazinājuši sēklu rupjumu. Turpinās arī rudzu novākšanas darbi, bet stipro lietavu un vēja ietekmē daudzviet tie ir saguldīti veldrē un joprojām nav novākti, kā rezultātā saveldrē-

tajos rudzu laukos jau izaugušas cauri nezāles, kas apgrūtinās to novākšanu, un lietavu ietekmē samazinās graudu kvalitāte.

LLKC atzīmē, ka Latvijā sāka arī vasarāju kulšana. Agrāk sētajiem vasarājiem sakņu sistēma attīstījies spēcīgāk, savukārt vēlāk sētajiem vasarājiem lielā mitruma ietekmē saknēm būtiski trūcis gaisa, un augi ir vājāki, veidojot īsākas vārpas un samazinot vārpu produktivitāti. Latgalē sējumi ir izretojušies un nezālaini. Vasarāju sējumos ar pasēju iespējams, ka tie netiks novākti, jo pasēja ir pāraugusi vasaras kviešus un miežus, bet auzas tiks sarullētas skābbarībā.

LLKC augkopības konsultante Inese Magdalenoka norāda, ka Latgalē šogad graudaugu sējumos mitrās vietās augi bija ar sakņu puvi un izteiktu baltvārpainību, graudi vārpās nav attīstījušies, un tās ir tukšas.

Viņa minēja, ka daļa saimnieku Latgalē ziemas rapsi šogad neplāno sēt, jo nav iespējams pārlietu lielā mitruma dēļ atbrīvot laukus sējai. Tāpat lauksaimnieki daudzviet neplāno vākt vēlāk sētos griķus, bet plāno tos atstāt kā zaļmēslojumu, jo augi nav pilnvērtīgi attīstījušies.

Centrā arī norāda, ka šī gada laikapstākļi būtiski negatīvi ietekmējuši kartupeļu ražas potenciālu. Pārlietu lielā mitruma ietekmē stādījumi ir vāji attīstīti, straujāk inficējas ar lakstu puvi, un gaisa trūkuma dēļ veidojas sīkāki bumbuļi. Uz kartupeļu bumbuļiem izveidojusies puve, kas ievērojami samazina sākotnējo ražas prognozi un nelabvēlīgi ietekmē kartupeļu turpmāku uzglabāšanu.■

Ludzā siltumenerģijas tarifu no oktobra plānots samazināt par 2,08 %

SIA «Ludzas apsaimniekotājs» siltumenerģijas tarifs no 1. oktobra tiks samazināts par 2,08 % – līdz 70,27 eiro par megavattstundu (MWh) bez PVN, liecina Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijai iesniegtais tarifa projekts. Tostarp siltumenerģijas ražošanas tarifs no oktobra būs 54,36 EUR/MWh, siltumenerģijas pārvades un sadales tarifs – 14,01 EUR/MWh, bet siltumenerģijas tirdzniecības tarifs – 2,07 EUR/MWh.

Tarifu izmaiņas saistītas ar iepirktais siltumenerģijas cenas samazinājumu un iepriekšējā perioda neparedzēto ieņēmumu komponentes (kurināmā un pirktais elektroenerģijas cenu izmaiņas periodā no 2024. gada maija līdz decembrim) iekļaušanu tarifu aprēķinā.

«Ludzas apsaimniekotāja» apgrozījums pagājušajā gadā bija 4,052 miljoni eiro, bet kompānijas peļņa bija 74 913 eiro.■

Sagaidāmas izmaiņas centralizētajos eksāmenos

Nākamajā mācību gadā skolēnus sagaida izmaiņas valsts pārbaudes darbu saturā un to kārtošana, 25. augustā žurnālistiem preses konferencē pavēstīja Valsts izglītības attīstības aģentūras (VIAA) vadītāja Inta Ozola.

Izmaiņas attieksies uz pamatskolas un vidusskolas absolventiem, kuri kopš 2022./2023. mācību gada eksāmenus kārtos atbilstoši jaunajam mācību saturam.

Šobrīd pamatskolas absolventiem jānokārto centralizētie eksāmeni matemātikā, latviešu valodā, kā arī svešvalodā. Savukārt vidusskolēniem jānokārto matemātikas, latviešu valodas, svešvalodas un divi augstākā līmeņa eksāmeni.

Attiecībā uz vidējās izglītības posmu tiek plānotas vairākas izmaiņas – jauns centralizētais eksāmens bioloģijā, fizikā, ķīmijā opti-

mālā mācību satura apguves līmenī, vai arī eksāmens dabaszinībās vispārīgajā mācību satura apguves līmenī, stāstīja Ozola.

Paredzēts noteikt, ka vidējās izglītības ieguvei jānokārto ne mazāk kā viens no 14 valsts pārbaudes darbiem padziļinātajos kursos augstākajā mācību satura līmenī. Vienlaikus tiek plānots samazināt obligāti kārtojamo augstākā līmeņa eksāmenu skaitu no diviem uz vienu, kā arī notiek diskusijas par atteikšanos no prasības par piekļuves materiālu iesniegšanu, atklāja Ozola.

Runājot par izmaiņām pamatskolas posmā, Ozola pauda, ka šobrīd notiek diskusijas par 9. klases angļu valodas kā svešvalodas eksāmena aizstāšanu ar monitoringa darbu.

VIAA vadītāja arī atgādina, ka 9. klašu skolēniem tiks paaugstināts centralizēto eksāmenu minimālais sliekšnis – no 10 % uz 15 %.■

Vai reitingi veicina skolu izaugsmi?

Egita Terēze Jonāne

Ir publicēts 2024./ 2025. mācību gada skolu reitings, un arī šoreiz to veidoja Ata Kronvalda fonda komanda, ņemot vērā pašu skolu iesniegto informāciju par skolēnu sasniegumiem valsts olimpiādēs, atklātajās olimpiādēs un zinātniski pētniecisko darbu konkursos. Šogad novērtētas 88 mazās skolas, kurās skolēnu skaits ir mazāks par 100 bērniem, 58 lielās skolas, kur skolēnu skaits ir virs 100 bērniem, kā arī 30 ģimnāzijas.

«Vietējā Latgales Avīze» centās noskaidrot šo reitingu lomu skolas, skolēnu/ absolventu un skolotāju izaugsmei.

Latgales reitingskolas

Laikraksts vispirms lūkoja, kā šajā reitingā pirmajā divdesmitniekā ierindotas Latgales un Sēlijas skolas.

Lielo skolu reitings

Vieta reitingā	Skolas nosaukums
6. vieta	Daugavpils Iespēju vidusskola
12. vieta	Daugavpils Tehnoloģiju vidusskola-licejs
18. vieta	Daugavpils Valstspilsētas vidusskola

Mazo skolu reitings

Vieta reitingā	Skolas nosaukums
2. vieta	Ludzas pilsētas vidusskola
4. vieta	Jaunsilavas pamatskola
5. vieta	Līvānu 1. vidusskola
6. vieta	Daugavpils Saskaņas pamatskola
8. vieta	Lūcijas Rancānes Makašānu Amatu pamatskola
11. vieta	Riebiņu vidusskola
18. vieta	Zemgales vidusskola
20. vieta	Salas vidusskola
20. vieta	Ezernieku vidusskola

Valsts ģimnāziju reitings

Vieta reitingā	Skolas nosaukums
12. vieta	Daugavpils Valsts ģimnāzija
13. vieta	Rēzeknes Valsts poļu ģimnāzija
15. vieta	Rēzeknes Valsts 1. ģimnāzija
19. vieta	Jēkabpils Valsts ģimnāzija

Zvaigžņu reitingā, kur izvērtē skolēnu rezultātus starptautiskajās olimpiādēs, nav nevienas skolas no Latgales.

(Turpinājums 3. lpp.)

Vai reitingi veicina skolu izaugsmi?

(Sākums 2. lpp.)

Kāpumu un kritumu stāsti

Ata Kronvalda fonds nav atsūtījis komentārus šim rakstam par skolu kāpumiem un kritumiem reitingos un kā tos varam izskaidrot, pieļauju, ka tāda analīze netiek veikta. Tomēr ar neapbruņotu aci redzams, ka skolām katrs reitinga gads var būt atšķirīgs. Piemēram, 2023./2024. mācību gadā lielo skolu grupā Daugavpils Tehnoloģiju vidusskolas-liceja saime atradās 1. vietā, bet Rīgas 64. vidusskolas saime – ceturtajā vietā, tagad jaunajā 2024./2025. m. g. skolu reitingā Rīgas 64. vidusskola ir līdere, tikmēr Daugavpils Tehnoloģiju vidusskola-licejs ierindota 12. vietā. Jāiestarpina, ka tas nav ietekmējis šīs skolas kā vienas no populārākajām/ pieprasītākajām skolām statusu pašā Daugavpilī.

Ir arī izņēmumi. Gadu no gada starp līderiem turas Jaunsilavas pamatskola (šogad 4. vieta mazo skolu grupā, un tās veiksmes stāstu lasiet tālāk šajā rakstā). Tas ir uzmanības vērts sniegums skolai, kur skolēnu skaits ir vismaz 10 reizes mazāks nekā Rīgas skolās (2023. gadā jau pieminētajā Rīgas 64. vidusskolā mācījās 1313 audzēkņi, bet Jaunsilavas pamatskolā skolēnu skaits katru gadu turas virs 120 bērniem). Tāpēc, iespējams, pamatotas ir diskusijas, ka Rīgas skolas vajadzētu iekļaut atsevišķā reitingā tā paša lielā skolēnu skaita dēļ.

Šādu kāpumu un kritumu, un stabilitātes stāstu ir daudz. Tā galvenā atziņa, ko var lasīt šī raksta eksperta sadaļā, ir: jāpārskata skolu reitingu kritēriji, lai reitingus pietuvinātu realitātei, lai novērstu plaisu starp Rīgas un reģionu skolām (pieļauju, ka to veicina arī reforma pēc reformas, ko politikā ievieš izglītībā, bieži vien ignorējot pēctecības principus, kā arī daudzu vietvaru un pašu pedagogu mazdūšība stāties pretī šīm reformām).

Skolēnu un absolventu redzējums

«Vietējā Latgales Avīze» skolēniem un skolu absolventiem uzdeva trīs vaicājumus:

- 1. Vai jūs pētāt skolu reitingus?**
- 2. Vai šie reitingi ietekmē jūsu ikdienu – mācības, pasākumus ārpus skolas (vai jūs atpazīst kā reitingu skolas audzēkņus)?**
- 3. Vai paši lepojaties par savas skolas reitingu rezultātiem?**

Aija Utināne (Jāņa Eglīša Preiļu Valsts ģimnāzija):

1. Es pati reitingus neskatos, bet skolā dažreiz par tiem runā.
2. Ikdienā mācībās tas dod motivāciju censties vairāk un atbildīgāk attiekties pret savu darbu.
3. Jā, reitingi nav vienīgais, kas rāda skolas stiprās puses, tā ir arī aktīva skolēnu dzīve, draudzīga atmosfēra un labi skolotāji.

Madara Utināne (Jāņa Eglīša Preiļu Valsts ģimnāzija):

1. Dažreiz pamanu reitingus ziņās vai sociālajos tīklos, tad tos izpētu, bet aktīvi līdzi nesekoju.
2. Manu ikdienu, mācības un ārpusskolas aktivitātes skolu reitingi neietekmē.
3. Jā, lepojos ar savas skolas rezultātu. Pat tad, ja tas neietekmē manu ikdienu, ir patīkami zināt, ka skola ir diezgan labi novērtēta.

Mārtiņš Mikažāns (Rēzeknes 1. Valsts ģimnāzija):

1. Es pētu skolu reitingus, jo ir vērtīgi uzzināt, kādas skolas ir ierindojušās kopējā reitingā un kurā vietā. Lai gan skolu reitings ne vienmēr ataino izglītības iestāžu patieso izglītības kvalitāti un pedagogu profesionalitāti.
2. Jā, skolu reitingi pamatīgi ietekmē, jo man bija svarīgi mācīties ģimnāzijā, kur izglītības kvalitāte *a priori* ir augstāka, skolotāju kompetence ir pamatīgāka. Tā kā esmu humanitāri virzīts jauniešs, vairākus gadus pēc kārtas esmu piedalījies latviešu valodas un literatūras olimpiādēs un vēstures olimpiādēs. Esmu ieguvis arī četras godalgas valsts līmeņa olimpiādēs šajos priekšmetos, pateicoties pedagogu profesionalitātei, mācību metodēm, starpdisciplinārajai pieejai, kas ir vitāli noderīga olimpiāžu uzdevumu izpildē.
- Pateicos saviem pedagogiem par sniegtajām zināšanām, individuālu pieeju, padomiem, atbalstu, uzmundrinājumu, kas ļāva man sasniegt ne tikai augstus akadēmiskos rezultātus, bet arī mācīja būt par pilsoniski aktīvu sabiedrības locekli. Ārpusskolas pasākumos Rēzeknē noteikti atpazīst Rēzeknes 1. Valsts ģimnāzijas audzēkņus viņu zināšanu un aktivitātes dēļ. Daudzi citi Rēzeknes (arī Latgales) skolu skolēni, apzinoties ģimnāzijas mācību kvalitāti, izvēlas turpināt iegūt izglītību Rēzeknes Valsts 1. ģimnāzijā.
3. Jā, ļoti lepojamies ar saviem rezultātiem! Tā ir iespēja būt ceļā uz izcilību. 2022./2023. m. g. Rēzeknes Valsts 1. ģimnāzija ierindojās godpilnajā 5. vietā, un man bija unikāla iespēja doties uz svinīgo ceremoniju ar skolas direktoru, pedagogiem, lai saņemtu Ata Kronvalda balvu Rīgas pilī, ko pasniedza toreizējais Valsts prezidents Egils Levits. Man bija liels gods mācīties labākajā Rēzeknes izglītības iestādē, tur iespējas, izaicinājumi un izaugsme iet roku rokā.

Rudzātu vidusskolas absolvents, Līvānu novada domes priekšsēdētājs Dāvids Rubens:

«Reitingi noteikti kalpo kā sava veida indikators kvalitātes vērtējumam, tajā pašā laikā jāņem vērā arī citi faktori, kas nav mazsvarīgi skolu kontekstā, piemēram, iekļaujoša izglītība. Izglītības kvalitāte nav tikai par olimpiāžu vai eksāmenu rezultātiem, bet arī kvantitatīvi grūtāk novērtējamiem ieguvumiem, kuriem tik un tā ir liela ietekme uz skolēnu mācību procesu.»

Jaunsilavas pamatskolas direktore Janīnas Usāres viedoklis

«Arī šogad esam mazo skolu reitinga augšgalā, turklāt vienīgā pamatskola starp vidusskolām. Skolu reitingi veicina skolas popularitāti un atpazīstamību, skolas saimes lepnumu par skolu. Arī vecāki seko līdzi reitingiem, sveic un priecājas.

Jaunsilavas pamatskolai 2024./2025. mācību gadā labi rezultāti bija daudzos mācību priekšmetos, tāpat visi skolēni veiksmīgi nokārtojuši centralizētos eksāmenus, un maz bija to skolēnu, kuriem bija jāapmeklē individuālās konsultācijas. Esam apmierināti ar sasniegto.

Tas, vai reitings būtu izaugsmes motivētājs skolai, – es teiktu, ka nē. Kurš skolotājs prot strādāt ar bērniem uzcītīgi un apņēmīgi, tam arī viss izdodas.

Mēs priecājamies, ka šajā mācību gadā pirmajā – devītajā klasē mācīsies 126 skolēni (tas ir nedaudz vairāk nekā iepriekšējā gadā), bet pirmsskolas izglītības iestādi apmeklēs 40 bērni.

Jaunajā skolas gadā novēlu skolēniem, vecākiem un skolotājiem būt radošiem un līdzatbildīgiem šajā ceļā uz zināšanu kalnu, un aicinu ģimenes aktīvāk iesaistīties skolas dzīvē. Tad bērniem būs motivācija sasniegt vairāk un būs arī panākumi.»

Izglītības un zinātnes ministrijas viedoklis

Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) stratēģiskais mērķis ir augstas kvalitātes izglītība ikvienam bērnam un jauniešiem, kas pieejama neatkarīgi no viņa dzīves vietas vai sociāli ekonomiskā statusa, līdz ar to ikvienai skolai ir jāspēj nodrošināt augstas kvalitātes izglītību. Esošie skolu reitingi pārsvarā balstās uz centralizēto eksāmenu (CE) un valsts mācību priekšmetu olimpiāžu uzvarētāju datiem. Tomēr tie nav vienīgie dati, kas liecina par skolas sniegumu. Piemēram, papildu akadēmiskajam sniegunam liela nozīme ir arī skolēnu labbūtībai, pedagogu labbūtībai un skolas klimatam. IZM ir iecerējusi veidot vienotu novērtēšanas anketu šajos jautājumos visām skolām, lai regulāri īstenotu šādu novērtēšanu un lai būtu pilnīgāka aina par skolu sniegumu. Tāpat, skatoties tikai olimpiāžu uzvarētāju rezultātus, nav iespējams ieraudzīt ārkārtīgi lielo pedagogu darbu un skolēnu izaugsmi, piemēram, skolēnam «izaugot» no vērtējuma četri uz seši. Jāņem vērā, ka skolām ir dažādi konteksti, dažādi starta punkti, ko ietekmē virkne faktoru.

Izglītības nozarē ārējā kvalitātes novērtēšana tiek īstenota caur akreditāciju, kuras ietvaros tiek skatīti ne tikai CE un olimpiāžu rezultāti, bet tiek visaptveroši analizēti dažādi gan kvantitatīvi, gan kvalitatīvi dati, kas sniedz daudz pilnīgāku ainu par skolas sniegumu. Vērtējums tiek piešķirts piecu vērtējumu skalā no «nepietiekami» līdz «izcili».

Gan IZM, gan Valsts izglītības attīstības aģentūra, gan Izglītības kvalitātes valsts dienests apkopo un analizē labās prakses piemērus un veiksmes stāstus. Tas palīdz pedagogu profesionālajai pilnveidei un sniedz pamatu ieteikumiem izglītības kvalitātes uzlabošanai citās skolās.

Pamatojoties uz akreditācijas datiem, centralizēto eksāmenu analīzi un citiem pētījumiem, iespējams identificēt skolas ar augstu sniegumu. Šo skolu pedagogi un vadītāji tiek iesaistīti metodiskajā darbā, un viņu pieejas kalpo kā labās prakses piemēri. Tāpat šie veiksmes stāsti tiek izmantoti izglītības politikas plānošanā un īstenošanā, lai gūto pieredzi varētu pārnest sistēmas līmenī.

Vienlaikus ministrija uzskata, ka, lai izprastu veiksmes stāstus, nepietiek tikai ar atsevišķiem rādītājiem, piemēram, eksāmenu vai olimpiāžu rezultātiem. Tie ir tikai daži no 57 indikatoriem, kas tiek analizēti izglītības kvalitātes izvērtēšanā. Tikai visaptverošs datu kopums – sākot ar mācību procesa kvalitāti un beidzot ar skolēnu un pedagogu labbūtību – ļauj pilnvērtīgi identificēt un analizēt tos faktorus, kas veicina izcilu sniegumu un kuru pieredzi iespējams pārnest plašākā mērogā.

Skolu izaugsmes mērīšana tikai pēc reitingiem ļoti bieži nedod pilnvērtīgu priekšstatu par izglītības kvalitāti, tādēļ nākamajā mācību gadā IZM ir plānojusi veicināt skolu attīstību, akcentējot plašāku izaugsmes rādītāju nozīmi, piemēram, pedagogu profesionālā atbalsta pieejamību un ietekmi uz mācīšanas un mācīšanās procesu, skolas klimata un labbūtības, iekļaujošas vides nodrošinājumu, skolēnu individuālās izaugsmes veicināšanu, sistemātisku resursu papildinājumu izglītības iestādēm, kā arī veicināt pozitīvu iestāžu savstarpējo sadarbības tīklu un inovāciju attīstību, labās prakses apkopošanu, nodrošinot pieredzes pārņemšanu un savstarpēju mācīšanos.

Lai to paveiktu, ministrija un tās padotības iestādes šobrīd veido valsts un pašvaldību līmeņa atbalsta sistēmu, kurā katra izglītības iestāde sadarbībā ar pašvaldībām var saņemt tai nepieciešamo atbalstu – pieejams finansējums pedagogu profesionālajai pilnveidei projektā «Pedagogu profesionālā atbalsta sistēmas izveide». Lai atbalstītu katra skolēna izaugsmi, ir paredzēts individualizēts atbalsts konkrētiem bērniem projektā «Skola – kopienā», savukārt iegūtie dati par skolēnu sniegumu izglītības kvalitātes monitoringa projektā «Atbalsts izglītības kvalitātes pilnveidei» ļaus daudz mērķtiecīgāk plānot nepieciešamās darbības, lai sasniegtu augstāku izglītības kvalitāti skolās u. tml.

Eksperta viedoklis

Vēstures un sociālo zinību skolotāju biedrības pārstāve, Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnāzijas vēstures skolotāja, Labākā vēstures skolotāja Latvijā 2024. gadā Baiba Atmane:

«Biedrības valdē mēs apspriedāmies, vai reitingi ir vai nav pienesums izglītībai, un atzinām, ka nesam pret reitingiem, jo reitingi ir bijuši un būs. Mēs domājam, ka reitingu kritērijiem būtu jābūt izstrādātiem no Izglītības un zinātnes ministrijas puses, jo gan zvaigžņu skolu, gan mazo un lielo skolu un valsts ģimnāziju reitings top, ņemot vērā starptautiskus un valsts olimpiāžu panākumus, taču bezjēdzīgi padarīt kādu skolu sliktāku tikai tāpēc, ka tā nav iekļuvusi kādā no šiem kritērijiem.

Būtiski arī tas, ka šie reitingi nenodrošina to, ka visiem skolēniem ir vienādas iespējas. Skolas, sauksim tās par elitārām, ir atlasījušas skolēnus ar ļoti augstiem rezultātiem, stājoties skolās, un tie ir ļoti, ļoti motivēti skolēni. Līdz ar to tām skolām, kur skolēni nav atlasīti, ir krietni mazākas iespējas iekļūt reitingu augšgalā.

Taču reitingi var kalpot vecākiem kā izvēles instruments, redzot, kuras skolas kurā vietā ir un kā tās tiecas sasniegt šos panākumus.

Mēs secinājam arī to, ka skolās, kas nokļūst reitingos, gan bērni, gan skolotāji, gan arī vecāki ir motivēti celt skolas kvalitāti un sasniegt augstākus rezultātus.

Tāpat šobrīd ir skolas, kuras, izvirzot pilnīgi citus mērķus un misijas, iet savu ceļu (piemēram, iekļaujošā izglītība ar fantastisku vidi) un kuras neinteresē šie reitingi.

Patiesībā šie reitingi nav saskaņoti nedz ar skolām, nedz ar Izglītības un zinātnes ministriju, tās ir brīvas iniciatīvas. Tā ir sabiedrības musināšana – ja pirmās skolas reitingā ir no Rīgas, tad visiem vecākiem ar bērniem ir jāskrien uz Rīgu, bet mēs neskatāmies uz skolām reģionos, jo arī katrai reģionālajai skolai ir savas stiprās puses. Tāpēc ir svarīgi paskatīties uz lauku reģionu skolām, kuras ir iekļuvušas reitingos un kurās nav šādas atslāmes iespējas, tāpēc skola ņem pretī visus bērnus, ka šo skolu skolotāju darbs un ieguldījums ir septiņas reizes lielāks sabiedrības izglītībā nekā prestižajās skolās, kas atrodas reitingu top trijniekā. Reģionālajās skolās, kur klasēs ir maz bērnu, skolotāji strādā ar katru bērnu individuāli, katrā bērņā atrod talantu mākslā vai mūzikā, vai vēsturē, vai angļu valodā, vai matemātikā utt.

Vai skolēni aizdomājas par šiem reitingiem? Tas jauniešiem, kurš zina, ko grib sasniegt, un kuram vecāki nediktē savas izvēles, aizies uz to skolu un to novirzienu, kas viņu interesē. Viņam skolu reitingi ir bijuši nebijuši.

Tāpat arī skolotājam šie reitingi ir bijuši nebijuši. Viss ir atkarīgs no skolotāja personības. Ja skolotājs ir labā nozīmē «kerts» un ir gatavs ar savu skolēnu mesties visnepatīkamākajās lietās (piedalīties konkursos un olimpiādēs), radīt šo interesi piedalīties, kas pēc tam, iespējams, pāraugs zinātniskajā virzienā, tad to viņš dara no brīvas gribas. Tā ir viņa misijas apziņa. Pati strādāju Jelgavas Spīdolas Valsts ģimnāzijā, un man nav spiediena no administrācijas, ka mēs par katru cenu nedrīkstētu izkrist no skolu reitinga vai ka mums šajā reitingā ir jāiegūst pirmā vieta.

Būsim godīgi, reitingi ir sabiedrības un mediju radīta aiziotāža, tā zināmā mērā ir atsevišķu skolu lobēšana.»

Foto – pixabay.com, publicitātes, «Vietējās Latgales Avīzes» arhīvs

«Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem».
«Par projekta raksta «Vai reitingi veicina skolu izaugsmi?» saturu atbild SIA «Vietējā»».

MAF
Mediju atbalsta fonds